



ด่วนที่สุด

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๒ สาขากระบี่ ส่วนอำนวยการ โทร ๐ ๗๕๖๕ ๖๓๗/๔

ที่ ทส ๑๖๓๕.๑/ว ๖๓๗๐

วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง การติดตามข้อสั่งการจากการตรวจราชการตามแผนการตรวจราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

เรียน ผู้อำนวยการส่วนทุกส่วน
ป่าไม้จังหวัดกระบี่ พังงา ภูเก็ต
หัวหน้าหน่วยป้องกันรักษาป่าทุกหน่วย
หัวหน้าสถานีเพาะชำกล้าไม้จังหวัดกระบี่ พังงา ภูเก็ต
หัวหน้าสวนป่าบางขนุน

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๒ สาขากระบี่ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมป่าไม้ ด่วนที่สุด ที่ ทส ๑๖๐๖.๓๒/๖๗๔๑ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๑ เรื่อง การติดตามข้อสั่งการจากการตรวจราชการตามแผนการตรวจราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง มาเพื่อให้ศึกษาข้อมูลและดำเนินการตามข้อสั่งการของปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในประเด็นข้อ (๑๕) ความเป็นที่ ว่า สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ควรศึกษารายละเอียด เรื่อง การจัดที่ดินให้ผู้ยากไร้ตามนโยบาย รมว.ทส. จากการดำเนินงานกรณีศึกษา “แม่แจ่มโมเดล” ให้เกิดความเข้าใจ และถ่ายทอดให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจตรงกัน

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ

(นายธัช เนมีย์)

นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ ทำหน้าที่
ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๒ สาขากระบี่



ด่วนที่สุด บันทึกข้อความ

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 12 สาขากระบี่
 รับที่ 3899
 วันที่ ๒๗ เม.ย. ๒๕๖๑
 เวลา 16:33 น.

ส่วนราชการ กรมป่าไม้ สำนักแผนงานและสารสนเทศ โทร. ๐๒ ๕๖๑๔๒๙๒-๓ ต่อ ๕๖๗๒

ที่ ทส ๑๖๐๖.๓๒/ ๖๗๕๑ วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง การติดตามข้อสั่งการจากการตรวจราชการตามแผนการตรวจราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

- เรียน ผู้อำนวยการสำนักป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า
- ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการปลูกป่า
- ผู้อำนวยการสำนักจัดการที่ดินป่าไม้
- ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง
- ผู้อำนวยการสำนักการอนุญาต
- ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
- ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑-๑๓
- ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้สาขาทุกสาขา

ผู้อำนวยการ
 รับที่ 999
 วันที่ 27/ เม.ย. 61
 เวลา 15.5A. น.

กรมป่าไม้ขอส่งสำเนาหนังสือสำนักแผนงานและสารสนเทศ ด่วนที่สุด ที่ ทส ๑๖๐๖.๓๒/๑๓๒๖ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๑ และสำเนาหนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ ทส ๐๒๐๖.๓/ว ๑๒๙๐ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๑ เรื่อง การติดตามข้อสั่งการจากการตรวจราชการตามแผนการตรวจราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พร้อมด้วยแบบรายงานผลการดำเนินงานตามข้อสั่งการของปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการตรวจราชการของคณะผู้ตรวจราชการกระทรวง เรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

(นายจเรศักดิ์ นันตะวงษ์)
 รองอธิบดีกรมป่าไม้
 ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมป่าไม้

กคคตชกคณบ



ด่วนที่สุด บันทึกข้อความ

อธิบดีกรมป่าไม้ (นายจรัสศักดิ์)
 ๗๖๐๗
 ๑ ๘ เม.ย. ๒๕๖๑

ส่วนราชการ สำนักแผนงานและสารสนเทศ ส่วนติดตามและประเมินผล โทร. ๕๖๑๖

ที่ ทส ๑๖๐๖.๓๒/ ๖๓๒๖

วันที่ ๖๘ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง การติดตามข้อสั่งการจากการตรวจราชการตามแผนการตรวจราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

เรียน อธิบดีกรมป่าไม้

๑. เรื่องเดิม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีหนังสือ ที่ ทส ๐๒๐๖.๓/ว ๑๒๙๐ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๑ เรื่อง การติดตามข้อสั่งการจากการตรวจราชการตามแผนการตรวจราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ครั้งที่ ๒ แจกกรมป่าไม้เพื่อโปรดพิจารณา

๒. ข้อเท็จจริง

๒.๑ คณะผู้ตรวจราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ตรวจติดตามความก้าวหน้าผลสำเร็จของการดำเนินงานในภาพรวมของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงฯ ทั้งหน่วยงานส่วนกลาง และหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ ตามแผนการตรวจราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ รอบที่ ๑ และได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะแก่หน่วยรับตรวจ ซึ่งปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เห็นชอบและสั่งการให้หน่วยรับตรวจนำไปปรับปรุงการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒.๒ ส่วนสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณาแล้ว เพื่อให้การตรวจราชการเป็นกลไกขับเคลื่อนการปฏิบัติงานของหน่วยงาน จึงขอให้หน่วยรับตรวจรายงานผลการดำเนินงานตามข้อสั่งการของปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการตรวจราชการของคณะผู้ตรวจราชการกระทรวงฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้องตามแบบรายงาน PDCA ๑.๒ (๑)-(๔) (เอกสาร ๑-๔) ส่งให้กองตรวจราชการ ภายในวันศุกร์ที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๑ และขอให้สำเนาส่งทาง Email : nattiya.r@mnre.go.th

๓. ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

สำนักแผนงานและสารสนเทศ พิจารณาแล้ว จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณามอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานผลการดำเนินงานตามข้อสั่งการของปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการตรวจราชการของคณะผู้ตรวจราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

เคสชักสินับ

-๒-

๓.๑ สำนักป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่ารายงานผลการดำเนินงาน ดังนี้

๓.๑.๑ แบบรายงาน PDCA ๑.๒ (๑) ข้อสั่งการ ข้อ (๑) (๓) (๔) (๕) (๖) (๘) และ (๑๐)

๓.๑.๒ แบบรายงาน PDCA ๑.๒ (๓) ข้อสั่งการ ข้อ (๔)

๓.๒ สำนักส่งเสริมการปลูกป่า รายงานผลการดำเนินงานตามแบบรายงาน PDCA ๑.๒ (๑) ข้อสั่งการ ข้อ (๔) (๗) (๑๐) (๑๖) และ (๑๗)

๓.๓ สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ รายงานผลการดำเนินงาน ตามแบบรายงาน PDCA ๑.๒ (๑) ข้อสั่งการ ข้อ (๒) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔)

๓.๔ สำนักบริหารกลาง รายงานผลการดำเนินงานตามแบบรายงาน PDCA ๑.๒ (๑) ข้อสั่งการ ข้อ (๗)

๓.๕ สำนักการอนุญาต รายงานผลการดำเนินงานตามแบบรายงาน PDCA ๑.๒ (๑) ข้อสั่งการ ข้อ (๑๑) และ (๑๓)

๓.๖ สำนักกฎหมาย รายงานผลการดำเนินงานตามแบบรายงาน PDCA ๑.๒ (๑) ข้อสั่งการ ข้อ (๖)

๓.๗ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑-๑๓ และสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้สาขา ทุกสาขา รายงานผลการดำเนินงานตามแบบรายงาน PDCA ๑.๒ (๑) ข้อสั่งการ ข้อ (๑๕)

๓.๘ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ (ลำปาง) รายงานผลการดำเนินงานตามแบบรายงาน PDCA ๑.๒ (๒) ข้อสั่งการ ข้อ (๑) และ (๒)

๓.๙ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑ (เชียงใหม่) รายงานผลการดำเนินงานตามแบบรายงาน PDCA ๑.๒ (๓) ข้อสั่งการ ข้อ (๓)

๓.๑๐ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๒ (นครศรีธรรมราช) รายงานผลการดำเนินงานตามแบบรายงาน PDCA ๑.๒ (๓) ข้อสั่งการ ข้อ (๕)

ทั้งนี้ ขอให้ส่งรายงานให้สำนักแผนงานและสารสนเทศด้วยที่ สุด ทาง Email : rfd_me@hotmail.com เพื่อจักได้รายงานกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายในกำหนดเวลาต่อไป โดยสามารถดาวน์โหลดเอกสารแบบรายงานได้ที่เว็บไซต์สำนักแผนงานและสารสนเทศ <https://new.forest.go.th/planning/>

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา หากเห็นชอบ ขอให้โปรดลงนามในร่างหนังสือที่แนบมาพร้อมนี้

ลงนามแล้ว

๑๙/๓/๖๘

(นายสมศักดิ์ นิลเกษม)

รองอธิบดีกรมป่าไม้

ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมป่าไม้

นายสุรดี ภาณุจนกุลธร

ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและสารสนเทศ

เขตตรวจ/ ว.ด.ป./จังหวัด	ปัญหาอุปสรรค	ข้อสังเกต	ผลการดำเนินงาน ตามข้อสั่งการ	เอกสารหลักฐาน	หน่วย ปฏิบัติ	ระยะเวลา สิ้นสุด ของการ รายงาน
	การลงสู่ตัวบุคคลได้	(๑๔) สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ ควรศึกษารายละเอียด เรื่อง การจัดที่ดิน ให้ผู้ยากไร้ตามนโยบาย ร.ม.ว.ท.ส. จากกร ดำเนินงานกรณีศึกษา “แม่แจ่มโมเดล” ให้เกิดความเข้าใจ และถ่ายทอดให้ ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจตรงกัน	<input type="checkbox"/> ดำเนินการได้ (รายละเอียด) <input type="checkbox"/> ไม่สามารถดำเนินการได้ (เหตุผล)		สจป.๖ (อุตรธานี) สจป.๖ สาขา นครพนม สจป.๗ (ขอนแก่น) สจป.๗ สาขอุบล ราชธานี สจป.๘ (นครราชสีมา)	๒๐ เม.ย. ๖๑
ตัวชี้วัดเป้าหมาย : ส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจ จำนวน ๓๔,๙๕๐ ไร่ เขต ๑ - ๕ และ ๙ / ๑๕ - ๑๕ ธ น ว า ค ม ๒๕๖๐/ราชบุรี และเพชรบุรี	ประชาชนมีความสนใจเข้าร่วม โครงการส่งเสริมปลูกป่าเศรษฐกิจ แต่มีข้อ กังวลเกี่ยวกับการปฏิบัติในการตัดโค่น ต้นไม้ที่ส่งเสริมให้ปลูกในโครงการส่งเสริม ปลูกป่าเศรษฐกิจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ระดับนโยบาย (๑๒) ปฏิรูปหรือทบทวนกฎหมายเกี่ยวกับ การส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ โดยเฉพาะการพิจารณาความในมาตรา ๗ แห่ง พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้สามารถ อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนผู้ ประสงค์ปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ	<input type="checkbox"/> ดำเนินการได้ (รายละเอียด) <input type="checkbox"/> ไม่สามารถดำเนินการได้ (เหตุผล)			๒๐ เม.ย. ๖๑
เขต ๑๕ - ๑๘/ ๒๒ - ๒๔ ม ก ร า ค ม ๒๕๖๑ / เชียงใหม่	๑) มีข้อจำกัดในชนิดพันธุ์ไม้ เนื่องจาก เกษตรกรมีความประสงค์จะปลูกไม้โตเร็ว ควบคู่กับไม้เศรษฐกิจหรือปลูกไม้โตเร็ว อย่างเดียว แต่แนวทางปฏิบัติให้ปลูกไม้ เศรษฐกิจเท่านั้น ๒) มีเกษตรกรให้ความสนใจจำนวนมาก แต่เนื่องจากมีปัญหาด้านพื้นที่ต้องการเข้า	ระดับปฏิบัติ (๑๗) เพิ่มการประชาสัมพันธ์ขั้นตอนและ แนวทางปฏิบัติที่มีความชัดเจนและเข้าใจ ง่าย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เข้า ร่วมโครงการว่ามีสิทธิ์ในสวนป่าที่ปลูกและ มีความอิสระในการบริหารจัดการสวนป่า อย่างแท้จริง ทั้งนี้ เนื่องจากมีการปลูกป่า	<input type="checkbox"/> ดำเนินการได้ (รายละเอียด) <input type="checkbox"/> ไม่สามารถดำเนินการได้ (เหตุผล)		ป.ม.	๒๐ เม.ย. ๖๑

มติชน

Matichon
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,550

Section: First Section/ชีวิตคุณภาพ

วันที่: ศุกร์ 16 กุมภาพันธ์ 2561

ปีที่: 41

ฉบับที่: 14586

หน้า: 7(ล่างซ้าย)

Col.Inch: 73.22

Ad Value: 113,491

PRValue (x3): 340,473

ศิลป์: สีสี่

หัวข้อข่าว: พลิกฟื้นผืนป่าจาก 'แม่แจ่มโมเดล' เป็น 'แม่แจ่มโมเดลพลัส'

พลิกฟื้นผืนป่าจาก 'แม่แจ่มโมเดล' เป็น 'แม่แจ่มโมเดลพลัส'



พล.อ.สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์



จากสถานการณ์หมอกควันของประเทศไทยตลอดหลายปีที่ผ่านมา พบว่าหลายจังหวัดในภาคเหนือประสบกับสถานการณ์ไฟป่าและหมอกควัน ซึ่งมีสาเหตุหลักเกิดจากเผาวัชพืช เศษวัสดุการเกษตร เพื่อเตรียมพื้นที่ในการเพาะปลูก

อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ เป็นหนึ่งพื้นที่ที่ประสบกับปัญหาการเกิดไฟป่าและหมอกควันอันดับต้นๆ ของประเทศ โดยพื้นที่ อ.แม่แจ่มเกือบทั้งหมดอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติแม่แจ่ม ลักษณะประชากรผสมผสานด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ คือ คนเมือง ม้ง ลัวะ และปกากะญอ สิทธิในที่ดินและที่อยู่อาศัยเป็นข้อจำกัดเนื่องจากชาติพันธุ์ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย นำไปสู่การบุกรุกพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อดำรงชีพ พื้นที่ป่าจึงแปรสภาพเป็นไร่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีการทำไร่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์สูงถึง 123,229 ไร่ ในปี 2559 และเนื่องจากทั้งก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวต้องเผาทำลายวัชพืชและเศษวัสดุการเกษตร ก่อให้เกิดปัญหาน้ำกัดเซาะหน้าดิน ในฤดูฝน น้ำป่าไหลหลาก ดินโคลนถล่ม กภัยแล้งในฤดูแล้ง หน้าดินเสื่อมสภาพ เกิดปัญหาหมอกควันไฟป่าซ้ำซาก

พล.อ.สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) กล่าวว่า จากการประสบปัญหาไฟป่าและหมอกควันที่ อ.แม่แจ่ม อย่างต่อเนื่องยาวนานตั้งแต่ปี 2550 กระทรวงในวงกว้างทั้งสุขภาพ เศรษฐกิจและสังคม นำไปสู่นโยบายการแก้ไขปัญหาตามยุทธศาสตร์ "แม่แจ่ม

โมเดล" ยุคยังบุกรุกพื้นที่ป่าตั้งแต่ปี 2559 ที่ผ่านมาร่วมกับดำเนินการจัดระเบียบที่ดิน-ป่าไม้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ปรับระบบการผลิตของเกษตรกรที่จะทำให้เกิดความมั่นคงในที่ดินทำกิน และลดการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สร้างป่า สร้างรายได้ ในปี 2560 จนเกิดเป็น "แม่แจ่มโมเดลพลัส" การแก้ไขปัญหาตามยุทธศาสตร์ถือว่าประสบความสำเร็จได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาคประชาชน ทำให้สามารถลดจุดความร้อนจาก 384 จุดเหลือ 30 จุดในช่วง 60 วันห้ามเผาในปี 2559

นายรัชฎา สุริยกุล ณ อยุธยา อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กล่าวว่า เพื่อให้เห็นผลที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น สู่แนวทางสร้างป่า สร้างรายได้ ทุกภาคส่วนจึงได้จัดแผนงานสร้างพื้นที่เรียนรู้ "ไม่และกาแฟครบวงจร" ณ ศูนย์เรียนรู้ไม่ตำบลบ้านทับ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านทับ อ.แม่แจ่ม เพื่อเป็นแนวทางการขับเคลื่อนแม่แจ่มโมเดลพลัสสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

"แนวทางการ 'สร้างป่า สร้างรายได้ สร้างพื้นที่สีเขียว' โดยใช้ไม่เป็นพืชเศรษฐกิจที่จะนำไปสู่การสร้างรายได้ที่มั่นคงในอนาคต ซึ่งมีเป้าหมายในการนำไม่เข้าโรงงานตะเกียบต้นละ 1 พันบาท สิ่งที่เหลือจากตะเกียบคือ เศษไม้ไม่และข้อไม้ไม่ โดยน้ำหนัก 1 ตัน เฉพาะข้อประมาณ 150 กิโลกรัม และจะให้ขายให้กับโรงทำถ่าน ถือเป็นพลิกฟื้นผืนป่า สร้างเศรษฐกิจที่มั่นคง พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของคนแม่แจ่ม" นายรัชฎากล่าว

นายรัชฎากล่าวว่า บ้านแม่กลางหลวง

ต.บ้านหลวง อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ เป็นอีกหนึ่งพื้นที่หนึ่งที่ประสบปัญหาการลักลอบเผาป่าเพื่อขยายพื้นที่ทำการเกษตร กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานที่ได้เข้ามาสร้างจิตสำนึก ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรักษาลิงแวดล้อม จึงดำเนินโครงการ "รณรงค์ป้องกันและลดการเผาในที่โล่ง" เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักและมีความรู้ความเข้าใจ ทั้งยังสนับสนุนชุมชนให้เป็นศูนย์เรียนรู้หมู่บ้านต้นแบบปลอดการเผา

นายพงษ์ทุ เชื้อสุจริตโพบูลย์ ผู้ใหญ่บ้านบ้านแม่กลางหลวง เผยว่า ปัญหาการเกิดไฟป่าเริ่มมาตั้งแต่ปี 2536 และรุนแรงขึ้นเมื่อปี 2541 ล่าสุดเกิดไฟป่าเผาไหม้ชุมชนที่เรียกว่าไธเนปี 2560 ที่ผ่านมา จึงได้เริ่มมีการรณรงค์และทำแนวกันไฟระยะทางรวมทั้งหมด 48 กิโลเมตร ตามแนวเขตรอบคลุมพื้นที่ภูเขาจำนวน 3 ลูก ช่วงที่เกิดไฟป่าทุกในเดือนมีนาคม-เมษายน จะมีการเฝ้าระวังโดยจัดกลุ่มคนตรวจป่าร่วมกับเจ้าหน้าที่เพื่อป้องกันการเกิดไฟป่าและเข้าดับไฟ นอกจากนี้มาตรการของรัฐแล้วชุมชนได้มีการสร้างมาตรการจัดการกับผู้ลักลอบจุดไฟเผาป่าในแต่ละหมู่บ้านผ่านความเชื่อเรื่องประเพณี "พิธีสาปแช่ง" เป็นกิจกรรมป้องกันปรามให้เกิดความเกรงกลัว เพื่อให้เกิดไฟป่าน้อยที่สุด ซึ่งประเพณี "พิธีสาปแช่ง" จะจัดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี

นายพงษ์ศักดิ์ วานฉัตรวิเศษ ผู้จัดการศูนย์ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านแม่กลางหลวง เล่าว่า

มติชน

Matchon
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,550

Section: First Section/ชีวิตคุณภาพ

วันที่: ศุกร์ 16 กุมภาพันธ์ 2561

ปีที่: 41

ฉบับที่: 14586

หน้า: 7(ล่างซ้าย)

Col.Inch: 73.22

Ad Value: 113,491

PRValue (x3): 340,473

ศิลปิน: สีสี่

หัวข้อข่าว: พลิกฟื้นผืนป่าจาก 'แม่แจ่มโมเดล' เป็น 'แม่แจ่มโมเดลพลัส'



ชุมชนบ้านแม่กลางหลวงสร้างเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกผาดอกเสี้ยว (น้ำตกบ่ารักจัง) เป็นระยะทาง 3 กิโลเมตร และเปิดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติมาเดินชม โดยเส้นทางจะผ่านนาขั้นบันได สวนสตรอเบอรี่ และไร่กาแฟ ซึ่งชุมชนได้จัดให้มีมัคคุเทศก์ (ไกด์) นำทางจำนวน 50 คน ไว้สำหรับนักท่องเที่ยวรายได้ของมัคคุเทศก์จะถูกหักเก็บไว้ 20%/20 คน/ปี เข้ากองกลางเพื่อปรับปรุงเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ

นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์กลุ่มแม่บ้านที่เป็นงานฝีมือ อาทิ ผ้าทอมือ ผ้าพันคอ เสื้อ ผ้าห่ม ผ้าปูโต๊ะ และผ้าปูเตียง เป็นต้น ซึ่งรายได้จากส่วนนี้ก็จะหัก 5%/ผลิตภัณฑ์ เพื่อเก็บเข้ากองกลาง และนับตั้งแต่ชุมชนมีรายได้จากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมเดินศึกษาธรรมชาติ ชาวบ้านก็หันมาดูแลรักษาป่ามากขึ้นทำให้มีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น

สุรัสวดี มุละสิวะ



CMU
USR Magazine
มหาวิทยาลัยสร้างอนาคตประเทศไทย
ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน เมษายน - มิถุนายน 2559



7 ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนแม่แจ่มยั่งยืน
อำเภอคุณธรรมป่าต้นน้ำตามรอยเบื้องพระยุคลบาท



แม่แจ่ม

โมเดลพลัส

ชุมชนกับแม่แจ่ม

ลดฝุ่นควันสร้างรายได้

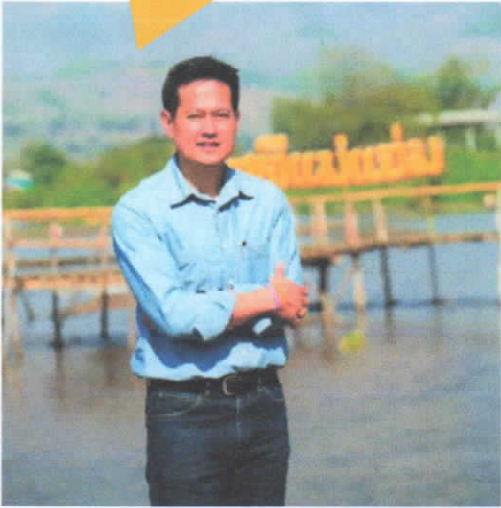
ปลูกป่าที่ยั่งยืน

คุณธรรมคนต้นน้ำ

อำเภอ ในฝัน...

แม่แจ่มโมเดลพลัส

กศพล เพื่อนอุดม นายอำเภอแม่แจ่ม



แม่แจ่มโมเดล คืออะไร? และทำไมต้องมีพลัส? แม่แจ่มโมเดล คือรูปแบบแนวคิดหรือกรอบแนวคิดที่ประชาธิรัฐแม่แจ่ม คือภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม NGOs นักวิชาการและภาคประชาชนในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม ได้ร่วมกันวางแผนและขับเคลื่อนเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาหมอกควันไฟป่าในช่วงหน้าแล้งของปี พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นปีที่เต็มไปด้วยปัจจัยลบมากมายที่ไม่ได้เอื้ออำนวยต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา อาทิ เช่น ปรากฏการณ์เอลนีโญส่งผลให้เกิดความแห้งแล้งหนักมากในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ และทำให้พื้นที่ป่าแห้งแล้งเศษใบไม้กิ่งไม้พร้อมที่จะกลายเป็นเชื้อไฟอย่างดี ประกอบกับพื้นที่เกษตรกรรมในเขตอำเภอแม่แจ่มยังคงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์สูงถึงประมาณ 110,000 ไร่ ทำให้มีเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในปริมาณที่สูงมากถึง 95,000 ตัน พร้อมแปรสภาพกลายเป็นเชื้อเพลิงอย่างดี หากมีมอดิตไปทำให้เกิดประกายไฟขึ้นมาและอาจลุกลามบานปลายไปติดกับเศษใบไม้กิ่งไม้แห้งในเขตป่าทำให้เกิดปัญหาไฟป่าและหมอกควันหนักมาตาโกมเข้าสู่เมืองเชียงใหม่ได้ตลอดเวลา แต่จากปัจจัยลบมากมายดังกล่าวไม่ได้ทำให้ทีมประชาธิรัฐแม่แจ่มท้อถอยแต่อย่างใดกลับกลายเป็นแรงผลักดันให้พวกเราทุกภาคส่วนเร่งทำงานร่วมกันหนักเพิ่มขึ้น ต้องคิดและทำงานให้มากกว่าพื้นที่อื่นๆ เป็นความท้าทายให้เรามุ่งมั่นที่จะรวมพลังกันฝ่าฟันอุปสรรคปัญหานี้ลงไปในที่สุดได้ ทีมประชาธิรัฐแม่แจ่มได้น้อมนำหลักทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เรื่องเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาเป็นหลักการสำคัญในขับเคลื่อนแผนงานเร่งทำความเข้าใจบริบทและสาเหตุแห่งปัญหา เข้าถึงพื้นที่เพื่อตรวจสอบสิ่งที่เราเข้าใจว่าถูกต้องหรือไม่และขอความร่วมมือจากภาคประชาชนเพื่อร่วมกันเปลี่ยนแปลงวิกฤตให้เป็นโอกาส เรานำผลงานวิจัยของนักวิชาการที่ได้ทำไว้มากมายหลายผลงานมาศึกษาและนำไปสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่ เรานำชื่อเรียกห้องของประชาชนและผู้นำชุมชนหมู่บ้านมาต่าเนินการ เราทุ่มเท

บริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรโดยเฉพาะจากไร่ข้าวโพดที่มีมากถึง 95,000 ตัน ซึ่งในอดีตเกษตรกรจะเผาทิ้งทั้งหมดทำให้เกิดหมอกควันมลภาวะปริมาณมหาศาล แต่ปีนี้เรานำมาบริหารจัดการโดยหลีกเลี่ยงการเผาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้โดยใช้แนวทางต่าง ๆ ทั้งจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาชาวบ้านกว่า 9 วิธีการ อาทิเช่น การรณรงค์ไถกลับ การชิงเผาในพื้นที่การเกษตรและพื้นที่ป่าตามหลักวิชาการก่อนเข้าสู่ช่วงควบคุม 60 วันอันตราย การนำเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรไปเป็นอาหารสัตว์โค กระบือ การทำโรงหมักอาหารจากเปลือกข้าวโพดให้แก่โค กระบือ การนำเปลือกข้าวโพดมาบีบอัดเป็นก้อนให้มีน้ำหนักประมาณ 25 กิโลกรัม เพื่อให้สะดวกต่อการขนส่งออกไปนอกพื้นที่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมที่ต้องการหรือส่งไปให้โรงงานไฟฟ้าชีวมวลในจังหวัดใกล้เคียง การทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์ การเริ่มตั้งโรงงานเชิงเพลิงอัดแท่งจากชิงและเปลือกข้าวโพดหรือการส่งเสริมให้โรงเรียนนำไปประดิษฐ์เป็นของใช้หรือนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อลดการเผาทิ้งเป็นหมอกควัน เป็นต้น พวกเราสร้างพลังการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาคประชาชนให้มาร่วมกันป้องกันไฟป่าหมอกควันโดยนำฐานข้อมูลที่มีอยู่จริงมาบริหารจัดการจนประสบความสำเร็จสามารถลดจุดความร้อนหรือ Hot Spots ในช่วงรับมือหรือช่วงควบคุมพิเศษ 60 วันอันตรายคือระหว่างวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 15 เมษายน 2559 ลงได้เกินความคาดหมาย โดยเปรียบเทียบกับปี พ.ศ.2558 ในห้วงเวลาเดียวกัน อำเภอแม่แจ่มมีจุดความร้อนหรือ Hot Spots สูงถึง 384 จุด แต่ในปี พ.ศ.2559 เราสามารถลดลงเหลือเพียง 31 จุด หรือสามารถลดลงได้ถึงกว่าร้อยละ 93 ส่งผลให้ภาพรวมในวิกฤตการณ์ปัญหาหมอกควันไฟป่าของทั้งจังหวัดเชียงใหม่ทุเลาเบาบางลงตามไปด้วยคือลดลงถึงกว่าร้อยละ 53 เมื่อเทียบกับห้วงเวลาเดียวกันของปี พ.ศ.2558 เครื่องบินทุกเที่ยวบินสามารถบินลงจอดสนามบินเชียงใหม่ได้ตามปกติซึ่งผิดจากปีที่ผ่านมาที่เกิดวิกฤตการณ์หมอกควันไฟป่าอย่างหนักถึงขั้นนักบินมองไม่เห็นลานบินทำให้ไม่สามารถนำเครื่องบินลงจอดที่สนามบินเชียงใหม่ได้ ส่งผลเสียหายต่อภาพลักษณ์และกระทบไปถึงธุรกิจท่องเที่ยวซึ่งเป็นที่รากฐานสำคัญของระบบเศรษฐกิจจังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนั้นวิกฤติหมอกควันไฟปายังส่งผลกระทบต่อเป็นลูกโซ่ไปถึงปัญหาสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตใจของคนเชียงใหม่อีกด้วย ดังนั้นในช่วงปลายปี พ.ศ.2558 รัฐบาลและจังหวัดเชียงใหม่

จึงได้ร่วมกันกำหนดมาตรการเข้มข้นเพื่อพิทักษ์เมืองเชียงใหม่
สั่งการให้ทุกส่วนราชการและทุกอำเภอดำเนินมาตรการสำคัญ
3 ด้านคือ มาตรการป้องกัน มาตรการรับมือและมาตรการ
สร้างความยั่งยืน ในส่วนของอำเภอแม่แจ่ม ทีมประชารัฐแม่แจ่ม
ได้รวมพลังกันขับเคลื่อนมาตรการดังกล่าวอย่างเข้มแข็งจริงจัง
จนได้รับรางวัลอำเภอที่มีการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอก
ควันไฟป่าดีที่สุดใน ๗๗ นายกรัฐมนตรี แต่ความสำเร็จ
ดังกล่าวเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าชั่วคราวที่
ไม่ยั่งยืนทั้งนี้เพราะภายหลังจากพ้นช่วงมาตรการควบคุม
การจุดไฟในพื้นที่เกษตรกรรมหรือช่วง 60 วันอันตรายแล้ว
อำเภอแม่แจ่มมีการจุดไฟ หรือมีจุด Hot Spots ในช่วงวันที่
16 ถึง 18 เมษายน 2559 สูงมากเฉลี่ยวันละเกือบร้อยจุด
ประกอบกับฤดูฝนเมื่อปี 2559 มาล่าช้ากว่าปกติป่าแห้งแล้งเป็น
เชื้อเพลิงอย่างดีทำให้ไฟลุกลามบานปลายเข้าไปในเขตป่าเกิดไฟป่า
และจุดความร้อนปะทุขึ้นมากมายหลายร้อยจุด ประกอบกับ
ลมในช่วงเวลาดังกล่าวจะพัดมาจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ขึ้นไป
ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือทำให้หมอกควันจำนวนมากใน
พื้นที่อำเภอแม่แจ่มพัดลอยเข้าไปตัวเมืองเชียงใหม่ คุณภาพ
อากาศในเขตเมืองเชียงใหม่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน จนต้องมี
การเรียกผู้นำหมู่บ้านชุมชนในพื้นที่อำเภอแม่แจ่มมาประชุม
หารือเพื่อขอร้องให้ยุติการจุดไฟเด็ดขาดในทุกๆ กิจกรรมและ
ทุกๆ พื้นที่ ทำให้วิกฤตการณ์เริ่มทุเลาเบาบางลงและอำเภอ
แม่แจ่มสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ภายใน 5 วัน จุดค่า
ความร้อนลดลงตามลำดับทำให้ค่ามลภาวะหมอกควันลดลง
และคุณภาพอากาศดีขึ้นตามลำดับไปด้วยเช่นกัน ภายหลังจาก
สถานการณ์ดังกล่าวอำเภอแม่แจ่ม ได้เชิญทีมงานประชารัฐ
แม่แจ่มมาประชุมหารือร่วมกันเพื่อวิเคราะห์และถอดบทเรียน
ผลการประชุมหารือร่วมกัน

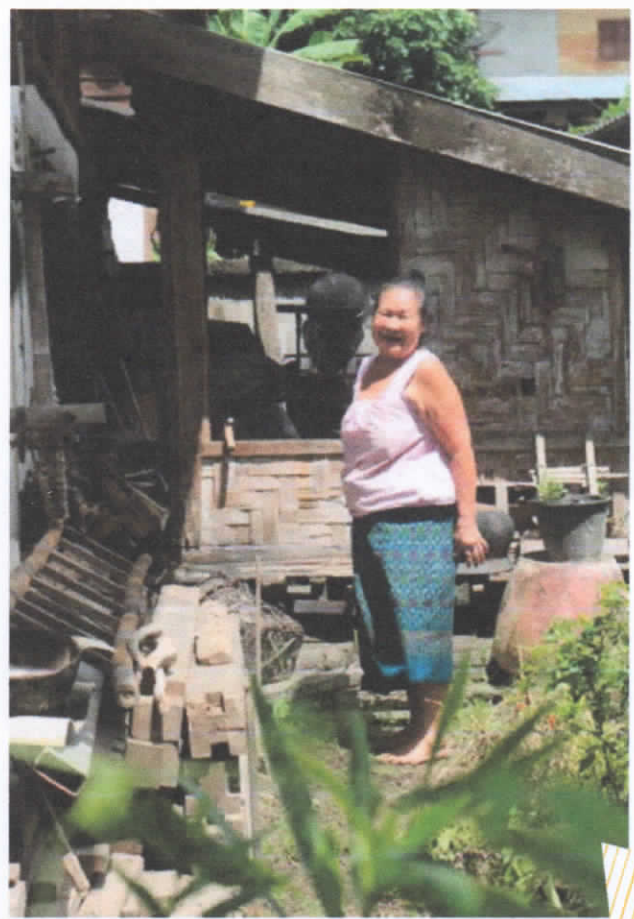


สรุปได้ว่า การดำเนินการที่ผ่านมาเป็นเพียงการแก้ไข
ปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้นไม่ใช้การแก้ไขปัญหาก็จะก่อให้เกิด
ความยั่งยืนแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะรากเหง้าหรือตัวต้นเหตุแห่ง
ปัญหาที่แท้จริงยังไม่ได้รับการจัดการแก้ไข หากเรามัวมาหลง
ระเริงยินดีกับรางวัลความสำเร็จที่เพิ่งได้รับสถานการณ์ของ
ปัญหาในปีต่อๆ ไปคงวนเวียนอยู่และเราคงต้องวิ่งไล่ดับไฟ
เช่นนี้กันไปตลอดทุกปี ไม่มีวันจบสิ้นแน่นอน ดังนั้นประชารัฐ
แม่แจ่มจึงมีมติร่วมกันว่าเราคงต้องเดินหน้าสร้างมาตรการยั่งยืน
ต่อเนื่องต่อไปทันทีและมุ่งจัดการลงไปที่รากเหง้าของปัญหา
ให้จงได้ ทีมประชารัฐแม่แจ่มจึงได้ร่วมกันกำหนดแผนงานภาคต่อ
หรือมาตรการสร้างความยั่งยืน หรือที่คนส่วนใหญ่มักเรียก
ติดปากว่า “แม่แจ่มโมเดลพลัส” ขึ้นมาโดยตั้งเป้าหมายหรือ
ความฝันร่วมกันเพื่อให้เกิดความท้าทายว่าภายในระยะเวลา 5 ปี
นับจากนี้ไป อำเภอแม่แจ่มจะยุติปัญหาวิกฤตการณ์หมอกควัน
ไฟป่าลงให้ได้อย่างยั่งยืน จะยุติปัญหาการบุกรุกแผ้วถางป่า
เพื่อทำการเกษตรเชิงเดี่ยวลงและจะเร่งยุติปัญหาการใช้สารเคมี
ในการทำการเกษตรในปริมาณสูงมากในพื้นที่ป่าต้นน้ำลงให้
จงได้ พร้อมกันนี้อำเภอแม่แจ่มได้นำนโยบายพลิกฟื้นฟื้นป่า
สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของรัฐบาลและจังหวัดเชียงใหม่มาผสม
ผสานกับข้อเท็จจริงในพื้นที่ รวมถึงนำเอาข้อเสนอและข้อเรียกร
ร้องของภาคประชาชนคนแม่แจ่มมาพิจารณาสร้างกรอบแนวคิด
ในการนำนโยบายมาปฏิบัติแบบรักษาสมดุลในทุกๆ มิติให้ดี
ที่สุด และได้ประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันประกาศเป็น “อำเภอ
คุณธรรมป่าต้นน้ำตามรอยพระยุคลบาท” กำหนดยุทธศาสตร์ใน
การขับเคลื่อนที่สำคัญไว้ ๗ ประการ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ
และกรอบแนวคิดให้ทุกภาคส่วนก้าวเดินไปสู่ฝันที่เราได้กำหนด
ไว้ร่วมกัน



อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 1,698,458 ไร่ เป็นอำเภอที่มีขนาดพื้นที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่และเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญด้านทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ต้นน้ำของชาติไทย ทั้งนี้เพราะป่าแม่แจ่มก่อให้เกิดแม่น้ำแม่แจ่มซึ่งเป็นลำน้ำสาขาสำคัญของแม่น้ำปิงให้น้ำร้อยละ 40 แก่แม่น้ำปิง และร้อยละ 17 แก่แม่น้ำเจ้าพระยา ชุมชนคนแม่แจ่ม มีประวัติการดำรงอยู่และสืบเชื้อสายในพื้นที่บริเวณนี้มานานนับร้อยปี ก่อนจะมีกฎหมายป่าไม้และก่อนจะมีการประกาศป่าแม่แจ่ม ณ ปัจจุบัน แบ่งเขตปกครองออกเป็น 7 ตำบล 104 หมู่บ้าน มีประชากรจำนวน 59,203 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ซึ่งดั้งเดิมเป็นการทำการเกษตรแบบพอเพียงชุมชนอยู่กับป่าแบบเกื้อกูลกันแต่ต่อมาเมื่อระบบเศรษฐกิจทุนนิยมและสังคมโลกาภิวัตน์แผ่กระจายข้ามดอยอินทนนท์มาถึงชุมชนคนแม่แจ่ม การทำการเกษตรแบบพอเพียงเริ่มเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะ ในห้วง 10 ปีที่ผ่านมากลายเป็นการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจเชิงเดี่ยวโดยเฉพาะข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จำนวนมาก และในทุกๆ ปี ก่อนถึงฤดูฝนในปีถัดไปปัญหาการบุกรุกแผ้วถางป่าเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูกและปัญหาไฟป่าหมอกควันก็จะเริ่มปะทุและทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นทุกปี) และเมื่อพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับการถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งหมดในเขตอำเภอแม่แจ่ม จะพบข้อมูลที่น่าสนใจว่า

1. พื้นที่ร้อยละ 79.60 ของพื้นที่ทั้งหมด เป็นพื้นที่ตามประกาศป่าสงวนแห่งชาติแม่แจ่ม ปี พ.ศ.2517
2. พื้นที่ร้อยละ 19 ของพื้นที่ทั้งหมดเป็นพื้นที่ตามประกาศอุทยานแห่งชาติซึ่งมีอยู่ 3 แห่ง คืออุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ อุทยานแห่งชาติออบหลวง และอุทยานแห่งชาติเตรียมการแม่เฒ่า
3. พื้นที่เพียงร้อยละ 1.4 หรือ 23,815 ไร่ของพื้นที่อำเภอแม่แจ่มทั้งหมด เป็นพื้นที่ที่รัฐออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินรับรองให้แก่ชุมชนคนแม่แจ่มสามารถอยู่อาศัยและทำกินได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้นจึงมีชุมชนและประชากรจำนวนมากเกือบร้อยละ 90 ของประชากรทั้งหมดอาศัยอยู่ในเขตอำเภอแม่แจ่มแบบไม่ชอบด้วยกฎหมาย



จากข้อเท็จจริงที่ได้รับข้อมูลจากการเดินสำรวจจับค่าพิกัดแผนที่ทางภูมิศาสตร์ครบทุกหมู่บ้านชุมชน เมื่อปี พ.ศ.2552 - 2554 พบว่า มีครัวเรือนและชุมชนดั้งเดิมหลายครอบครัวที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภอแม่แจ่ม ก่อนมีการประกาศเขตป่าแม่แจ่มเมื่อปี พ.ศ.2517 ณ ปัจจุบันครอบครัวและชุมชนเหล่านั้นได้มีการขยายตัวเข้าไปอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติแม่แจ่มเพิ่มมากขึ้นต่อเนื่องทุกปี ข้อมูลล่าสุดเมื่อปี พ.ศ.2554 พบว่ามีพื้นที่ถูกเข้าไปทำประโยชน์แล้วประมาณ 437,712 ไร่ หรือร้อยละ 25.60 ซึ่งข้อมูลสำรวจดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า มิติของเท็จจริงที่เกี่ยวกับการดำรงอยู่ของครอบครัวชุมชนคนแม่แจ่มไม่สอดคล้องและมีความแตกต่างสูงมากกับมิติของข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตอำเภอแม่แจ่ม ข้อมูลนี้สะท้อนอะไร? ข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นถึงการปล่อยปะละเลยในการจัดระเบียบพื้นที่ระหว่างป่าไม้กับชุมชนมายาวนานหลายสิบปี ทำให้ปัญหาที่ถูกปล่อยทิ้งไว้รอวันปะทุและมีความสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้นทุกปี ยากแก่การแก้ไขจัดการ การปล่อยให้ชุมชนดำรงอยู่ตั้งแต่วันประกาศป่าแม่แจ่ม โดยไม่ได้จัดระเบียบชุมชนหรือสร้างรูปแบบการดำรงอยู่ในพื้นที่ป่าอย่างเหมาะสมทำให้ชุมชนดังกล่าวกลายเป็นชุมชนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายการกระทำใดๆ ในพื้นที่ดังกล่าวผิดกฎหมายและมีโทษมากมาย แต่ในอดีตที่ผ่านมาไม่ได้มีการดำเนินการใดๆ โครงการพัฒนาต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เว้นแม้แต่หน่วยงานรัฐที่จะเข้าไปดำเนินการในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม ไม่สามารถดำเนินการได้เหมือนกับกลไกการพัฒนาในแบบพื้นที่ปกติ ต้องติดเงื่อนไขการเข้าทำประโยชน์



ในพื้นที่ป่าตามหลักการของกฎหมายป่าไม้ ส่งผลกระทบไปถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนต้นน้ำในพื้นที่อำเภอนี้จึงต่ำกว่ามาตรฐาน ประกอบกับสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ลัทธิบริโภคนิยม กระแสโลกาภิวัตน์ วิถีชุมชนพอเพียงดั้งเดิมเสื่อมสลาย การทำการเกษตรเพื่อดำรงชีพเหมือนเช่นในอดีต ล่มสลายกลีบกลายเป็นการทำเกษตรเพื่อจำหน่ายสนองระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม คนกับป่าอยู่ร่วมกันอย่างไม่สมดุล คนในชุมชนต้นน้ำกลายเป็นเสมือนคนแคระแกร็นห้องหยากรชนชาติโอกาส คุณภาพชีวิตตกต่ำกระทบต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ไปถึงปัญหาการบุกรุกแผ้วถางขยายพื้นที่ทำกินทำลายทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ต้นน้ำเพื่อทำการเกษตรเชิงเดี่ยวเลี้ยงปากท้อง และก่อให้เกิดสภาพแห่งปัญหาที่ติดตามมาเป็นห่วงโซ่หรือสภาพปัญหาที่ปลายเหตุ คือปัญหาหมอกควันไฟป่าที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นทุกปี ปัญหาการใช้สารเคมีปริมาณสูงในการทำเกษตรบนพื้นที่ป่าต้นน้ำ ปัญหาน้ำป่าไหลหลาก น้ำดินชะล้างพังทลายและปัญหาอุทกภัยในช่วงหน้าฝน ปัญหาความแห้งแล้งขาดแคลนน้ำในช่วงหน้าแล้ง ปัญหาสุขภาพและปัญหาอื่น ๆ ติดตามมาโดยลำดับ



ดังนั้นในวันนี้ เพื่อป้องกันและและหยุดวิกฤตการณ์ดังกล่าวที่ถูกละเลยเพิกเฉยมายาวนาน เพื่อดำรงรักษาไว้ซึ่งผืนป่าสำคัญของชาติ เพื่อคืนความเป็นธรรมให้กับชุมชนคนต้นน้ำ และเพื่อสนองนโยบายพลิกฟื้นผืนป่าสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของรัฐบาลและจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอมแม่แจ่มได้บูรณาการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรวมตัวกันเป็นประชารัฐแม่แจ่มร่วมพลังกันเร่งจัดการไปที่รากเหง้าแห่งปัญหาและประกาศเจตนารมณ์แน่วแน่เป็นอำเภออนุธรรมป่าต้นน้ำตามรอยพระยุคลบาท และตั้งเป้าหมายในการขับเคลื่อนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเร่งด่วนสำคัญเบื้องต้น ภายในระยะเวลา 5 ปี ดังนี้

1. ยุติปัญหาไฟป่าหมอกควันอย่างยั่งยืน
2. ยุติปัญหาการบุกรุกแผ้วถางขยายพื้นที่ทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เร่งฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมดิน น้ำ ป่า และชุมชนคนต้นน้ำไปพร้อมๆกัน อย่างสมดุลและเป็นธรรม
3. ประกอบอาชีพโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ลดพื้นที่

การปลูกพืชเศรษฐกิจเชิงเดี่ยวและลดการใช้สารเคมีในพื้นที่ป่าต้นน้ำและเพื่อให้เจตนารมณ์ประชารัฐแม่แจ่มเป็นรูปธรรม จึงได้นำเอากรอบยุทธศาสตร์ 7 ยุทธศาสตร์ตามนโยบายพลิกฟื้นพื้นที่ป่าสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของรัฐบาลและจังหวัดเชียงใหม่มาเป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนดังนี้



1. ยุทธศาสตร์การสร้างความรู้ความเข้าใจ โดยมีหน่วยงานราชการของกระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนเข้าถึงพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้และตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหา สร้างแรงบันดาลใจและพลังร่วมในการจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาพร้อมกัน เปิดเวทีประชาคมหมู่บ้าน สร้างผู้นำในการสื่อความเข้าใจ และเร่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจต่อประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายให้หยุดการบุกรุกแผ้วถางป่าและมาร่วมกันหาทางออกและคลี่คลายปมปัญหานี้

2. ยุทธศาสตร์การจัดระเบียบป่าไม้กับชุมชน เป็นยุทธศาสตร์ที่ยากและสำคัญที่สุด ซึ่งมีหน่วยงานราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเจ้าภาพหลักแต่อำเภอมแม่แจ่มโชคดีที่มีภาคราชการและภาคประชาสังคม NGOs เมื่อครั้งอดีตเคยมีการเดินสำรวจเก็บข้อมูลค่าพิกิตชุมชนกับป่าไว้หมดทั้งอำเภอแล้วเมื่อปี พ.ศ.2554 โดยใช้งบประมาณของกลุ่มยุทธศาสตร์จังหวัดภาคเหนือ ฐานข้อมูลดังกล่าวมีพร้อมแล้วรอเพียงการตรวจสอบซ้ำอีกเล็กน้อยและความกล้าในการตัดสินใจยุติปัญหาที่ค้างค้ำปล่อยทิ้งไว้มายาวนานหลายสิบปี ประกอบกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนหรือประชารัฐแม่แจ่มได้เคยประชุมหารือร่วมกันเพื่อขอร้องขอเสนอการจัดระเบียบพื้นที่ป่าไม้กับชุมชนไว้และประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2559 ดังนั้นเมื่อนำระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นโยบายของรัฐและข้อเสนอหรือข้อเรียกร้องของประชาชนคนแม่แจ่มมาพิจารณาร่วมกันแล้ว อำเภอมแม่แจ่มจึงมีมติร่วมกันเสนอขอให้รัฐจัดระเบียบพื้นที่ป่าไม้กับชุมชนคนแม่แจ่ม ที่มีการเข้าไปทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนทั้งหมดประมาณ 437,712 ไร่ หรือร้อยละ 25.60 ของพื้นที่ทั้งหมดของอำเภอมแม่แจ่ม ดังนี้

- 2.1 ประชากรแม่แจ่ม จะร่วมพลังกันพลิกฟื้นคืนผืนป่าให้รัฐ จำนวน 248,065 ไร่ โดยแบ่งพื้นที่ดังนี้
 - 2.1.1 คืนผืนป่าที่เข้าไปทำประโยชน์เกินกว่าแนวเขตเดินสำรวจค่าพิกิตแผนที่ทางภูมิศาสตร์ภายหลังจากปี พ.ศ. 2554 จำนวนประมาณ 86,359 ไร่ หรือร้อยละ 5 ของพื้นที่อำเภอทั้งหมด เพื่อนำมาฟื้นฟูและปลูกป่าคืนความสมดุลให้ระบบนิเวศ โดยมีเป้าหมาย 200 ต้นต่อไร่หรือ 17 ล้านต้นต่อพื้นที่ในส่วนนี้ทั้งหมด ภายในระยะเวลา 5 ปี โดยขอให้รัฐโปรดพิจารณาเร่งสร้างงานสร้างอาชีพ โดยสนับสนุนงบประมาณหรือจ้างชาวแม่แจ่มให้มีอาชีพเพาะชำกล้าไม้ ปลูก บำรุงรักษาและ

เผ่าละว้าพื้นที่ป่าในส่วนนี้ในช่วงฟื้นฟู 5 ปีแรกของการคืนพื้นที่ ในกรอบวงเงิน 2,000 บาทต่อไร่ต่อปี หรือ 10,000 บาทต่อไร่ ต่อ 5 ปี ในวงเงินงบประมาณรวมทั้งสิ้นประมาณ 863,590,000 บาท

2.1.2 คืนผืนป่าที่มีชาวแม่แจ่มเข้าไปทำประโยชน์ใน ห้วงปี พ.ศ.2545-2554 จำนวน 161,706 ไร่ หรือร้อยละ 9.5 ของ พื้นที่อำเภอทั้งหมด เพื่อให้รัฐอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 19 มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 พิจารณาจัดระเบียบและควบคุม ดูแล รักษาและบำรุงพื้นที่ตาม หลักการคนกับป่าอยู่ร่วมกันจัดทำเป็นป่าเนกประโยชน์หรือป่า ตามแนวพระราชดำริสร้างป่าสร้างรายได้ โดยไม่ขับไล่คนที่ อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนนี้ออกไปจากพื้นที่ อนุญาตให้สิทธิอยู่อาศัย และทำประโยชน์แบบมีเงื่อนไข คืออยู่อาศัย ทำประโยชน์ปลูก พืชเศรษฐกิจเก็บกินและจำหน่ายผลผลิตในพื้นที่ส่วนนี้ได้โดยผู้ ที่ได้รับอนุญาตสัญญาว่าจะปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ขนาดใหญ่ เพื่อเป็นชั้นเรือนยอดไม่ต่ำกว่า 40 ต้นต่อไร่ (เพื่อปรับภาวะ สมดุลให้กับพื้นที่ป่าต้นน้ำในส่วนนี้ โดยตั้งเป้าหมายการสร้าง ต้นไม้เพิ่ม 6.4 ล้านต้น) หากผู้ได้รับสิทธิในพื้นที่ส่วนนี้รายได้ ผิดสัญญาที่ให้ไว้จะยินยอมให้รัฐทวงคืน โดยในระยะเปลี่ยนผ่าน 5 ปีแรกขอให้รัฐสนับสนุนระบบชลประทานขนาดเล็กที่มีความ เหมาะสมกับสภาพป่าต้นน้ำ และขอให้รัฐประสานกับทุกภาค ส่วนที่เกี่ยวข้องรวมถึงภาคเอกชนเพื่อเปิดโอกาสให้สามารถ สนับสนุนเงินทุนและส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรที่สูงและ พืชเศรษฐกิจได้ร่วมเท่าที่ให้ผลตอบแทนที่ดีแก่เกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการ ตลอดจนส่งเสริมระบบการตลาดหรือระบบประกัน รายได้ที่มั่นคงให้กับผลผลิตที่ได้จากพื้นที่ส่วนนี้ ตลอดจนพัก ชำระหนี้สินเดิมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเป็นระยะเวลา 5 ปี เพื่อให้มีการปรับตัวในช่วงเปลี่ยนผ่านจากระบบเกษตรกรรม การปลูกพืชเชิงเดี่ยวแบบเดิมสู่การการทำเกษตรแบบผสมผสาน และให้ชุมชนอยู่ร่วมกับป่าไม้ได้อย่างเกื้อกูลซึ่งกันและกัน



2.2 ขอให้รัฐเร่งกระบวนการพิจารณาคืนความเป็น ธรรมให้สิทธิในแผ่นดินเกิดแก่คนแม่แจ่มที่เกิดและอาศัยในพื้นที่ นี้มาก่อนปี พ.ศ. 2545 ให้แล้วเสร็จภายใน 5 ปี ตามนโยบาย คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) และตามกรอบ มติคณะรัฐมนตรี 30 มิถุนายน 2541 ที่ค้างการพิจารณา มา ยาวนาน เน้นการพิจารณาตามหลักสิทธิในแผ่นดินเกิดและ ข้อเท็จจริงแห่งวิถีชีวิตคนต้นน้ำที่ดำรงชีพและสืบเชื้อสายใน ผืนป่าแห่งนี้จากรุ่นสู่รุ่นมายาวนาน ผ่อนคลายกฎเกณฑ์เรื่อง ชั้นความสูงและข้อกำหนดเกี่ยวกับพื้นที่ชั้นลุ่มน้ำ ซึ่งเบื้องต้น ประชากรแม่แจ่ม ได้เตรียมเสนอข้อมูลพื้นที่ในส่วนนี้เพื่อให้รัฐ ได้โปรดพิจารณา จำนวน 213,462 ไร่ หรือร้อยละ 12.5 ของ พื้นที่อำเภอแม่แจ่มทั้งหมด ทั้งนี้ สิทธิที่รัฐจะพิจารณามอบให้ นี้ อาจเป็นสิทธิแปลงรวมห้ามจำหน่ายจ่ายโอนยกเว้นแต่ตกทอด ทางมรดก เป็นเอกสารสิทธิในแผ่นดินเกิดของคนต้นน้ำที่รัฐ ให้การรับรอง และธนาคารของรัฐและเอกชนสามารถให้การ สนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำหรือกำหนดกติกาพักชำระหนี้เพื่อ จูงใจให้เกษตรกรผู้ครอบครองที่ดินในพื้นที่ส่วนนี้เข้าไปเป็นทุน ในการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นพืชผสมผสานใช้พื้นที่ น้อยแต่ได้ผลตอบแทนที่สูงและลดการใช้สารเคมีตามหลักการ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและหลักกลไกการตลาดเสรี โครงการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่น ระบบชลประทาน ถนน ไฟฟ้า ประปา ระบบการติดต่อสื่อสาร และโครงการพัฒนา คุณภาพชีวิตของหน่วยงานรัฐสามารถดำเนินการได้โดยไม่ติด เงื่อนไขการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าตามกฎหมาย ป่าไม้ โดยเฉพาะโครงการพัฒนาระบบชลประทานขนาดเล็กที่ เหมาะสมกับพื้นที่ป่าต้นน้ำที่รัฐควรต้องเร่งส่งเสริมให้ครอบคลุม พื้นที่ส่วนนี้ภายใน 5 ปี เพื่อกระตุ้นการขับเคลื่อนแบบเน้น การพึ่งพาตนเองและส่งเสริมให้ชุมชนใช้ประโยชน์พื้นที่ที่เล็กลง อย่างเข้มข้นเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุด และนำหลัก การกระจายอำนาจการปกครองสู่ระดับท้องถิ่นและท้องถิ่นมา บริหารจัดการชุมชนตัวเองสืบต่อไป

3. ยุทธศาสตร์การป้องกันและรักษาพื้นที่ตามที จัดระเบียบ มีหน่วยงานราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเป็นเจ้าภาพหลัก มีหน้าที่เผ่าละว้าและป้องกัน ลาดตระเวนทั้งทางพื้นดิน อากาศ อวกาศ (ดาวเทียม) บังคับ ใช้กฎหมาย บูรณาการกำลังทุกภาคส่วน ใช้มาตรการทาง ปกครอง และทางอาญาเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมายอย่าง เคร่งครัดต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่ไม่ยอมเคารพข้อตกลงร่วมกัน ตามยุทธศาสตร์เรื่องการจัดระเบียบพื้นที่ป่าไม้กับชุมชน

4. ยุทธศาสตร์การฟื้นฟูระบบนิเวศ มีหน่วยงาน ราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเจ้า ภาพหลัก มีหน้าที่เร่งฟื้นฟูป่าอนุรักษ์ดินและน้ำสร้างฝายกั้น ถาวรเพิ่มความชุ่มชื้นให้พื้นที่ป่า เร่งรวบรวมข้อมูลพื้นที่บุกรุก



เข้าไปทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนหลังปี พ.ศ.2554 ที่สามารถ
ทวงคืนได้และประสานเชิญชวนรวบรวมทุกภาคส่วนทั้งราชการ
และเอกชนที่สนใจการปลูกป่าให้มาร่วมสนับสนุนปลูกป่าใน
พื้นที่ที่กำหนด ในส่วนของการปลูกควรเน้นการสร้างการมี
ส่วนร่วมโดยการจ้างชาวบ้านเป็นผู้เพาะชำกล้าไม้ ปลูก บำรุง
รักษาและเฝ้าระวัง ควรมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มากำกับ
ควบคุมและรายงานให้สังคมได้รับรู้และมั่นใจในการขับเคลื่อน
ยุทธศาสตร์นี้ว่าสามารถดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรมได้จริง
ในกรณีไม่มีงบประมาณปลูกป่าควรน้อมนำหลักคิดเรื่องการ
ปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูกร่วมพลังกันป้องกันพิทักษ์รักษาป่าไม่ให้
คนรบกวน ปลูกหญ้าแฝกชะลอการกัดเซาะพังทลายของดิน
จัดตั้งป่าชุมชน หรืออนุญาตให้ปลูกป่าเศรษฐกิจชุมชน

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ จะต้องเร่ง
พัฒนาระบบชลประทานที่เหมาะสมกับป่าต้นน้ำให้ครอบคลุม
พื้นที่เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ที่ 2 ที่ได้มีการจัดระเบียบไว้
แล้วโดยให้อยู่ในพื้นที่ที่มีการเข้าไปทำประโยชน์ไม่เกินแนวเขต
ปี พ.ศ.2554 เท่านั้น นอกเหนือจากโซนนี้แล้วจะต้องไม่มีระบบ
สาธารณูปโภค สาธารณูปการใดๆ เข้าไปเด็ดขาด ส่งเสริมและ
สนับสนุนการดำเนินการสร้างป่าสร้างรายได้ ส่งเสริมและให้
ความรู้พัฒนาเกษตรที่สูงใช้พื้นที่น้อยลงแต่รายได้เพิ่มขึ้นและ
สอดคล้องกับภาวะตลาด ส่งเสริมระบบเกษตรปลอดภัย
และอาชีพนอกภาคเกษตร ส่งเสริมทางการกระจายสินค้าที่
เหมาะสมกับตลาดในช่วงระยะเวลาต่างๆ ประสานความร่วมมือ
กับภาคเอกชน ส่งเสริมการรวมกลุ่ม เพิ่มอำนาจต่อรองจัดหา
แหล่งทุนสนับสนุนในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์หรือผลักดัน
ให้เกิดบริษัทประชารัฐแม่แจ่มขึ้นเพื่อดำเนินการขับเคลื่อน
ยุทธศาสตร์นี้

6. ยุทธศาสตร์การสร้างองค์ความรู้ มีหน่วยงานราชการ
กระทรวงศึกษาธิการเป็นเจ้าภาพหลัก ประสานและร่วมสร้าง
องค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
การปลูกป่าในใจคน พื้นฟูองค์ความรู้คุณธรรมคนต้นน้ำ (คนอยู่ร่วม
กับป่า) เผยแพร่แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สร้างกลไก
การขับเคลื่อนขยายแนวคิดเรื่องศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่
แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีเกษตรบนพื้นที่สูง พืชเศรษฐกิจได้
ร่วมเงา แนวคิดเรื่องโครงการพระราชดำริสร้างป่าสร้างรายได้ให้
ชุมชน แนวคิดการส่งเสริมการทำเกษตรปลอดภัย พืช
อินทรีย์ รวมถึงการรวบรวมและพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
รวมถึงองค์ความรู้ที่ได้ขับเคลื่อนลงมือทดลองดูไปในพื้นที่เพื่อเผยแพร่
พัฒนาต่อยอดและถ่ายทอดความรู้ไปสู่ชุมชนอื่นๆ

7. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน
มีหน่วยงานราชการกระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าภาพหลัก เสริม
สร้างความเข้มแข็งภาคีเครือข่ายภาครัฐเปิดช่องทางให้ภาค
ธุรกิจเอกชนให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา สร้างการมีส่วนร่วม
ของภาคประชาชนและส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานร่วมกัน
ของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ

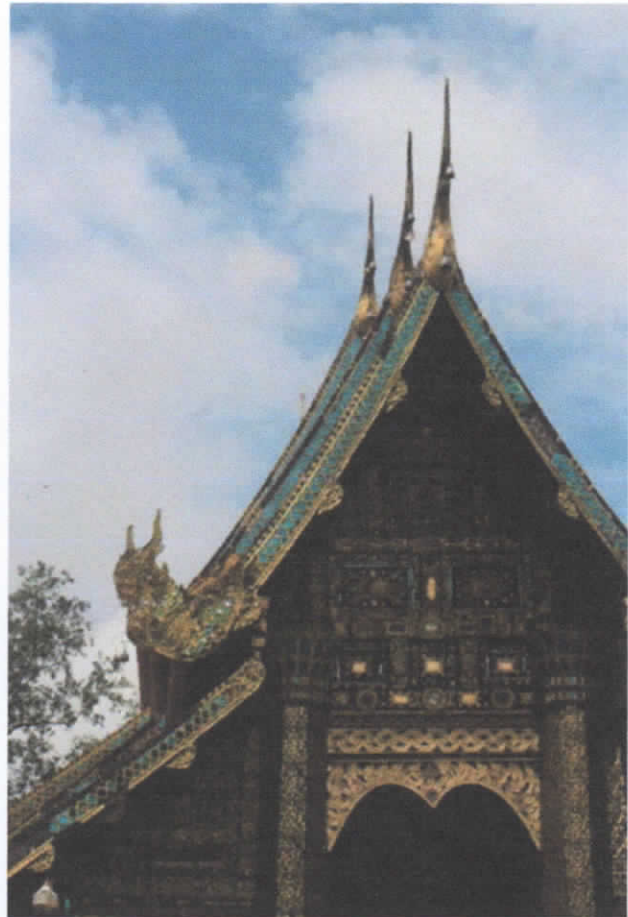
ท้ายสุดนี้กระผมขอแสดงความคิดเห็นส่วนตัวในฐานะ
ข้าราชการคนหนึ่งผู้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่แม่แจ่มและมีส่วนร่วม
ในการขับเคลื่อนแม่แจ่มโมเดลพลัสกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
มาปีกว่า ๆ ดังนี้

1. ปัญหาหมอกควันไฟป่า ปัญหาการบุกรุกแผ้วถาง
ทำลายป่าต้นน้ำ ปัญหาการปลูกพืชเศรษฐกิจเชิงเดี่ยวและ
การใช้สารเคมีปริมาณสูงในพื้นที่ป่าต้นน้ำ ปัญหาปากท้องหรือ
คุณภาพชีวิตและความรู้สึกที่ไม่เป็นธรรมต่อสิทธิในแผ่นดิน
เกิดของชุมชนคนต้นน้ำล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันแบบ



ชนิดที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ การพิจารณาเพื่อมุ่งแก้ไข ปัญหาในมิติใดมิติหนึ่งหรือมุ่งเน้นในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ โดยยุทธศาสตร์หนึ่งแบบแยกส่วนไม่อาจสร้างความยั่งยืนได้ ต้องใช้กลุ่มบุคคลผู้มีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงที่จะพลิกฟื้นผืนป่า ไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนมาทำความเข้าใจและพิจารณาภาพรวมให้ละเอียดครบถ้วนในทุกมิติและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ทั้ง 7 ยุทธศาสตร์ไปพร้อมๆ กันอย่างเป็นเอกภาพ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม แม้ปมปัญหานี้จะเป็นปมปัญหาที่หลายฝ่ายมักพูดกันเสมอๆ ว่าเป็นเรื่องท้าทายที่แก้ไขได้ยากมากถึงยากที่สุด โดยเฉพาะ ปมปัญหาเรื่องไฟป่าหมอกควันที่หลายฝ่ายเคยพูดกันบ่อยครั้งว่า ไม่น่าจะจัดการแก้ไขได้ เพราะมันเป็นวิถีชีวิตและมีความสลับซับซ้อนยากเกินใครคนใดคนหนึ่งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งจะเอื้อมมาแก้ไขปัญหานี้ได้แล้ว แต่ตัวอย่างของการทำงาน เมื่อช่วงหน้าร้อนของปี 2559 ทีมพระราชวังแม่แจ่มได้แสดงให้เห็นแล้วว่าปัญหาดังกล่าวสามารถสลายหรือแกะปมที่ยุ่งเหยิงสลับซับซ้อนให้ทุเลาเบาบางลงได้หลายฝ่ายเริ่มมองเห็นแสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ถึงแม้จะเป็นเพียงแสงสว่างที่น้อยนิดขอเพียงอย่าหยุดคิดและหยุดทำ วันหนึ่งสังคมแม่แจ่มจะเป็นสังคมแห่งปัญญาและค้นพบทางออกที่เหมาะสมบนจุดดุลยภาพแห่ง ความความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. หลักทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เรื่องการเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดสำคัญในการขับเคลื่อนการแก้ไขปมปัญหานี้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระราชเสวณีย์เรื่องคนอยู่ร่วมกับป่า บ้านเล็กในป่าใหญ่ หรือโครงการพระราชดำริสร้างป่าสร้างรายได้ ล้วนเป็นเสมือนแรงบันดาลใจสำคัญที่พวกเราควรน้อมนำมาพิจารณาเพื่อตามรอยพระยุคลบาทและพิจารณาปรับใช้ให้เหมาะกับบริบทชุมชนคนแม่แจ่ม ทั้งนี้เพราะเมืองแจ่มเป็นพื้นที่พิเศษเนื่องจากพื้นที่เกือบทั้งหมดของอำเภอถูกกำหนดให้เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติมาตั้งแต่ปี 2517 สังคมควรมองว่าชุมชนคนต้นน้ำแห่งนี้เหมือนเป็นผู้ได้รับมอบภารกิจสำคัญจากรัฐให้เป็นชุมชนผู้พิทักษ์รักษาป่าต้นน้ำให้คนไทยครึ่งค่อนประเทศ พื้นที่นี้จึงควรมีการกำหนดรูปแบบการบริหารงานแบบพิเศษ ทั้งนี้เพราะกลไกการบริหารราชการแผ่นดินในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ณ ปัจจุบันขาดพลังและขาดเอกภาพในการจัดการกับปัญหาที่ยุ่งเหยิงเกี่ยวพันกันหลายมิติและถูกปล่อยทิ้งร้างมายาวนาน โครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินในปัจจุบันถูกออกแบบให้แยกส่วนและกระจายกันทำหน้าที่ ส่วนราชการที่ลงทำงานในพื้นที่และทำงานอยู่ในพื้นที่ต่างคนต่างทำงานตามกรอบอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานตนไม่ได้ให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับเป้าหมายร่วมกันหรือปัญหาและความต้องการในมิติเชิงพื้นที่เท่าใดนัก หัวหน้าส่วนราชการหรือนายอำเภอผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานให้ทุกภาคส่วนมา มองมิติในเชิงพื้นที่ หรือมาทำงานร่วมกันเป็นทีมขาดเครื่องมือ



และกลไกที่เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง จำต้องอาศัยภาพลักษณ์เก่าๆ และศิลปะการประสานงานหรือหลักมนุษยสัมพันธ์ส่วนตัวในการขอความร่วมมือเท่านั้นขาดกลไกที่จะส่งเสริมให้เกิดพลังการขับเคลื่อนและความเป็นเอกภาพอย่างแท้จริง จึงควรพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างรูปแบบการบริหารราชการแผ่นดินในพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษแบบนี้ให้มีความเหมาะสมและแตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ สร้างแรงจูงใจให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐที่เก่ง ๆ ยอมลงมาทุ่มเททำงานเพื่อแก้ปมปัญหา

3. แนวคิดเรื่องการจ่ายค่าตอบแทนเพื่อระบบนิเวศน์ อย่างเป็นรูปธรรม Payment for Ecosystem Services (PES) ควรมีการนำมาพิจารณาปรับใช้ให้เป็นรูปธรรมในพื้นที่อำเภอแม่แจ่มโดยเร็วชุมชนคนต้นน้ำควรได้รับแต้มต่อหรือเงินทุนพิเศษจากองค์กรที่ได้ประโยชน์จากการนำทรัพยากรน้ำจากผืนป่าแม่แจ่มไปใช้ประโยชน์หรือได้รับงบประมาณพิเศษจากรัฐในการพัฒนาส่งเสริมคุณภาพชีวิตชุมชนคนต้นน้ำที่มีรูปแบบการอุดหนุนเฉพาะที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ

4. การขับเคลื่อนเพื่อจัดการกับปัญหานี้จำเป็นต้องยึดหลักทางสายกลางตั้งไปหรือย้อนเกินไปไม่ได้เด็ดขาด จำเป็นต้องหาจุดดุลยภาพที่เหมาะสมระหว่างสิทธิที่สำคัญๆ 3 กลุ่มคือ

1.) สิทธิในแผ่นดินเกิดของคนไทยภูเขาบนดอยที่ถูกกระทบ สิทธิในแผ่นดินเกิดมายาวนาน (ทั้งนี้เพราะประเทศนี้บัญญัติ กฎกติกาตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 ประกาศเขตป่าแม่แจ่ม มองไม่เห็นเขาเหล่านี้และปล่อยให้เขาดำรงชีพอยู่ในเขตป่าแบบไม่ชอบด้วยกฎหมายไร้ซึ่งสิทธิในแผ่นดินเกิดมายาวนานทำให้โอกาส ในชีวิตหลายเรื่องหลายประการด้อยกว่าหรือแตกต่างกว่า



